

'Ik begrijp mijn tekst nu beter'

■ TONEEL

door **MAAIKE STAFFHORST**

Lovende recensies, een enthousiast publiek en een Theo d'Or voor Anneke Blok. Samen met Marisa van Eyle en Myranda Jongeling speelde de actrice in 1993 *De Presidentes* van Werner Schwab. Alle drie stonden ze toen nog aan het begin van hun carrière. Achttien jaar later brengen ze de tragikomedie in dezelfde setting op het toneel.

„We vonden het allemaal zo'n fantastisch stuk”, vertelt Anneke Blok. „We wilden het al heel lang nog eens spelen met elkaar. Daar gaan dan jaren overheen. Nu wij ouder zijn, vroegen we ons af hoe dat zou zijn.”

In *De Presidentes* heten ze Greet (Myranda Jongeling), Erna (Marisa van Eyle) en Marietje (Anneke Blok). Ze zitten in hun woonkeuken en het lijkt een heel gewone avond te worden. Maar dan beginnen de drie te dromen over wat het leven voor hen in petto zou kunnen hebben en raken ze verstrikt in gruwelijke visioenen.

De drie actrices, die indertijd deel uitmaakten van Toneelgroep De Trust, gingen achttien jaar geleden heel onzeker hun première in. Jongeling: „Wij vonden het oeuvre van Schwab bijzonder, maar konden daar aanvankelijk niet mee uit de voeten. Hij gebruikt namelijk heel vreemde taalconstructies.”

Blok: „Schwab verzint nieuwe woorden en hij trekt emotionele begrippen uit elkaar.” „Alleen al om zijn zinnen je mond uit te krijgen was een hele opgave”, vult Marisa van Eyle aan. „Om te doen alsof die mensen gewoon zo praten.” Regisseur Theu Boermans behandelde het stuk als een taalmodel, herinneren de toneel­speelsters zich.

Jongeling: „Maar die taal wordt gesproken door drie volkse personages, waarin iedereen wel een tante of een moeder herkent.” De actrices praten in de voorstelling met een zacht zuidelijk accent. Niet echt te duiden, maar het klinkt van onder de rivieren en het geeft het stuk een katholieke sfeer. *De Presidentes* zit

namelijk vol katholieke symboliek. De excentrieke Oostenrijkse toneelschrijver stelt in zijn zogenaamde *Faecalien-drama's*, waar *De Presidentes* er een van is, poep op één lijn met liefde en dood, met religie, het noodlot en lijden.

De drie dames aan de keukentafel bespreken hun leven en dromen over een feest; in wezen hun eigen leven met een gouden randje. Jongeling: „Eigenlijk hebben ze geen idee wat er werkelijk leeft. Alleen Marietje

kijkt verder.” Een van de thema's in het stuk is volgens Jongeling dat je in je fantasie nooit verder komt dan je eigen leven. „Kennelijk kun je niet grensverleggend dromen.”

Zo houdt de spaarzame Erna zich vast aan de wetten en de regels van de kerk. Greet belijdt het hedonisme waarbij consumeren en genieten hoog in het vaandel staan. En Marietje, het vlijtige oude meisje dat iedere wc-pot met haar blote handen ontstopt, is het geweten, de spiritualiteit, de waarheid. Wanneer zij de leugens van de andere twee onthult en droomt dat zijzelf ten hemel stijgt, wordt ze afgemaakt.

Eyle: „In tegenstelling tot achttien jaar geleden, toen we ons vooral concentreerden op de taaloverdracht, werken we nu meer aan het verhaal en de onderlinge verhoudingen tussen die drie vrouwen.” Blok: „Ik denk dat we nu meerdere lagen spelen omdat we zelf meer hebben meegemaakt. Toen lieten we het aan de zaal over, nu vullen we de psychologie zelf in.” Jongeling: „Toen we de eerdere voorstelling terugkeken, zag het er een beetje uit als een act. Omdat we nog zo jong waren, moesten we er veel bijspelen.

• Myranda Jongeling, Anneke Blok en Marisa van Eyle (v.l.n.r.) zijn terug met de gelauwerde voorstelling 'De Presidentes'.

FOTO: RENE BOUWMAN

Nu we ouder zijn hoeven we veel minder te doen, omdat we onze eigen bagage hebben. Ik

begrijp mijn tekst nu beter. In het script staat dat wij drie aov's ters zijn. Dus we kunnen het over achttien jaar weer spelen.”

Info: www.hetderdebedrijf.nl

• Sergio en Adair Assad & Family verzorgen het openingsconcert.

Kleurrijk PALET

■ WERELDMUZIEK door **RONNEKE VAN DER GENUGTEN**

De herfst is officieel al bijna een week aan de gang maar aanstaande maandag waant het Museumplein in Amsterdam zich in tropische sferen. Tijdens een bonte parade geeft prinses Máxima de aftrap voor *Brasil Festival*.

Na festivals over India en China, die succesvol genoemd worden, wagen maar liefst 24 culturele locaties in de hoofdstad zich aan een evenement dat geheel in het teken

van Brazilië staat. „Je weet pas genoeg over een land als je elkaar goed kent”, is het motto van Simon Reinink. De algemeen directeur van Het Concertgebouw is tevens initiator van *Brasil Festival*. „Kunst en cultuur zijn prima kennismakingsmiddelen.”

De grote variëteit van *Brasil Festival* biedt de bezoekers een optimale kans om dit land te ontdekken. Na een bonte carnavalsoptocht op en rond het Museumplein volgt het openingsconcert dat wordt gegeven door de gitaristen Sergio en Adair Assad & Family en het jonge pianistenensemble *PianoOrquestra*.

Tijdens het evenement, dat Amsterdam tot eind november in beslag neemt, richten de schijnwerpers zich op de veelzijdige kunst en cultuur van Brazilië. „De staalkaart van het festival bevat een omvangrijk programma”, belooft de initiator. „Het oog en oor komen ruimschoots aan bod. Het festival is bedoeld voor iedereen die belangstelling heeft voor Brazilië.”

In tijden dat kunst en cultuur met de nieuwe plannen van het kabinet zwaar onder druk staat laat Reinink de gelegenheid om daar iets over te zeggen niet passeren. „Het is het derde grote festival waarbij verschillende culturele in-

van de andere twee 'groten' van het gezelschap. Van Jiri Klylián wordt *Tiger Lily* uit 1994 teruggehaald. Het derde werk, *Fantasia* van Hans van Manen, is op het laatste aan het programma toegevoegd. (A.v.L.)

NDT 1 met 'Signature' van avond, morgen, zaterdag en 11, 12 en 13 okt. in het Lucent Danstheater in Den Haag, en 4, 5 en 7 okt. in Het Muziektheater Amsterdam.

Feest van film, samba en carnaval

staties laten zien dat er goed samengewerkt kan worden. Dat mag ook wel eens worden gezegd.

Muziek, dat moge duidelijk zijn, speelt een belangrijke hoofdrol tijdens het festival. In de maanden oktober en november klinken vanuit onder meer het Bimhuis, het Concertgebouw, Paradiso en het Tropentheater traditionele klanken, maar ook verse noten. Er is zelfs aandacht voor de rapcultuur.

Naast de muzikale optredens zijn er tentoonstellingen, films en theatervoorstellingen

• Braziliëner kan een festival niet van start gaan dan met een wervelende parade: maandag op het Museumplein in Amsterdam. FOTO: REUTERS

die uitgebreid ingaan op de Braziliaanse cultuur. De Openbare bibliotheek Amsterdam laat zien dat dit bijzondere land meer te bieden heeft dan samba en carnaval.

Teatro Munganga neemt zondag 2 oktober al een kleine voorsprong op de officiële opening met de familievoorstel-

ling *Orixás en de schatkist van de oorsprong*. De opvoering is gebaseerd op Braziliaanse mythologie en vertelt het verhaal over João, een Braziliaanse jongen die als baby geadopteerd wordt door een Nederlands echtpaar.

Net even voorbij de Amsterdamse stadsmuren levert de

gemeente Amstelveen een kleine bijdrage aan het evenement met de openluchtvorstellung *Cores para a Ponte*, een tentoonstelling in De Keizer Karel Galerie K2G.

Voor gedetailleerde info: zie brasifestival.nl

• 'Fantasia' (1993) van Hans van Manen, een van de mooiste creaties die hij voor het Nederlands Dans Theater maakte. FOTO: JORIS-JAN BOS

GEÏNSPIREERD DOOR HET GEHEUGEN

■ DANS

Alle ogen zullen op hem gericht zijn, vreest Paul Lightfoot, de nieuw aangestelde artistiek directeur van het Nederlands Dans Theater. In de tijd dat hij opgeslokt werd door interviews en besprekingen rond zijn benoeming moesten hij en partner Sol León ook een nieuwe choreografie creëren. Een choreografie die vanavond in première gaat en die, door Lightfoots benoeming, ongetwijfeld met een andere (kriti-

schere) blik zal worden bekeken.

Voor *Skipping over damaged area*, gezet op muziek van John Adams, laat het tweetal zich inspireren door de wijze waarop een tachtigjarige man terugkijkt op zijn leven en door de werking van het geheugen waardoor sommige levenservaringen vergeten worden, en andere overeind blijven.

Naast het nieuwe werk van Lightfoot en León danst Nederlands Dans Theater 1 werken

van de andere twee 'groten' van het gezelschap. Van Jiri Klylián wordt *Tiger Lily* uit 1994 teruggehaald. Het derde werk, *Fantasia* van Hans van Manen, is op het laatste aan het programma toegevoegd. (A.v.L.)

NDT 1 met 'Signature' van avond, morgen, zaterdag en 11, 12 en 13 okt. in het Lucent Danstheater in Den Haag, en 4, 5 en 7 okt. in Het Muziektheater Amsterdam.

Feestje van tapas

Utrecht bruist. Het jaarlijkse filmfestival is in volle gang en het prachtige najaarsweer nodigt uit tot een wandelingetje langs de gracht. De domstad stikt van de tentjes waar je een goede daghap kunt krijgen. We willen iets minder studentikoos gaan happen en belanden in de Zakkendragerssteeg, een zijstraatje van de Oudegracht.

Daar kunnen we kiezen uit een handvol restaurants. Het oog van tafelenote, die in de binnenstad woont, valt op een nieuw tapas- en grillrestaurant, El Olivo. Hoewel het weer uitnodigt tot buiten zitten, vinden we het verhoogde stoepje waarop twee tafeltjes balanceren een beetje eng dus gaan we binnen zitten. We worden aller-vriendelijkst

De hele avond houdt hij zijn jonge bediening uiterst scherp. En dat alleen al verdient een dikke pluim. Het restaurant ademt niet de typisch rommelige Spaanse sfeer die veel tapasbars kenmerkt, de inrichting is modern en de stoelen comfortabel.

Het warme weer maakt dorstig. De serveerster raadt ons een karaf sangria de eigenaar, die later geen Spanjaard maar een Afghaan blijkt te zijn. Hij woont pas een paar jaar in Utrecht maar spreekt vloeiend Nederlands. Tot onze verrassing kent hij zelfs het telefoonaalfabet.

• Prettige bediening in El Olivo in Utrecht. FOTO: CLOVIS FLOS

in rode wijn blijkt de tapas-topper van de avond. In het menu missen we wel wat kleur. Hoewel de prijs-kwaliteit prima in orde is - we waren met zijn tweeën inclusief sangria en heerlijke espresso nog geen vijftig euro kwijt - zou een bakje met rijpe tomaten bestrooid met zwarte peper en besprenkeld met citroensap het geheel echt hebben afgemaakt.

Het is de eigenaar geven, want wij vinden het van grote moed en ondernemerschap getuigen dat iemand in deze crisistijd een restaurant begint in een stad waar al zoveel aanbod is.

El Olivo, Zakkendragerssteeg 25, Utrecht.

Ambiance: ★★★★★☆
Prijs/kwaliteit: ★★★★★☆
Bediening: ★★★★★☆

EEN PRODUCTIE VAN EJB ENTERTAINMENT BV - CHARLES AERTS ENTERTAINMENT BV
EN BA INTERNATIONAL THEATRE PRODUCTIONS I.S.M STOP AIDS NOW!

RADIO 2
PRESENTEERT

STOP AIDS NOW!
STOPAIDSNOW.NL

The QUEEN Experience

NOG ENKELE VIP arrangementen BESCHIKBAAR!

JOSEPH CLARK & BAND SPECIAL GUESTS
The New Romanian Symphonic Orchestra & Choir

Vrijdag 18 november 2011
GELREDOME Arnhem

TICKETS: 0900-300 6000 (0,45 CP) WWW.TQE-GELREDOME.COM